

ปัญหาการเข้าชื่อเพื่อเรียกประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด และการประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์¹

ฐานันท์ เลียงหวาน²

บริษัทมหาชนจำกัด ถูกกำหนดขึ้นโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ซึ่งบริษัทมหาชนจำกัด (Public Company Limited) เป็นบริษัทประเภทที่สร้างขึ้นเพื่อจะเสนอขายหุ้นต่อบุคคล โดยจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นไม่เกินกว่าจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระและตามที่บริษัทได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ โดยในประเทศไทยบริษัทมหาชนสามารถแปรสภาพมาจากบริษัทจำกัดได้ โดยการแปรสภาพนั้นเกิดจากการที่บริษัทจำกัดส่วนใหญ่เล็งเห็นว่าหากบริษัทได้เข้าสู่ระบบบริษัทมหาชนจะสามารถทำให้บริษัทเติบโตขึ้นได้ เนื่องจากบริษัทมหาชนถือว่าเป็นบริษัทที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถระดมเงินจากประชาชนเพื่อนำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน และง่ายต่อการขยายธุรกิจ ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดมากขึ้น โดยการบริหารบริษัทมหาชนจะยึดหลักธรรมาภิบาลที่จะต้องดำเนินการอย่างเปิดเผย โปร่งใส ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมของผู้ถือหุ้น และยึดหลักความเสมอภาค จึงส่งผลต่อประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับการประกอบธุรกิจเป็นอย่างดี อีกทั้งยังได้รับความสนใจจากนักลงทุนในการเข้าร่วมลงทุนทั้งในและต่างประเทศ และจากการบริหารดำเนินการที่มีประสิทธิภาพรัดกุม ยังส่งผลต่อราคาหุ้นของบริษัทอีกด้วย หากหุ้นมีราคาสูงก็สามารถสะท้อนค่าความเชื่อมั่นที่สาธารณชนมีต่อกิจการได้⁴ โดยในบริษัทมหาชน ผู้ถือหุ้นถือเป็นบุคคลสำคัญที่เปรียบเสมือนเป็นเจ้าของเงินลงทุนในกิจการหรือเจ้าของบริษัท มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อเป็นตัวแทนของตนในการควบคุมดูแลจัดการบริษัทให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ข้อบังคับและมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุด โดยในอดีตบริษัทมหาชนได้ถูกกำหนดให้ต้องมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คน ตามมาตรา 1096 ทวิ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁵ แต่

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการเข้าชื่อเพื่อเรียกประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด และการประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา โชติมานนท์และคณะกรรมการสอบข้อสอบศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวีและรองศาสตราจารย์พัฒนาะ เรือนใจดี

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ “พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 43 (8 เมษายน 2535): 4.

⁴ เอเอ็มทีออดิท. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเป็นบริษัทมหาชน [Online], Available URL: https://www.amtaudit.com/view_news.php?id=597,2563 (พฤษภาคม, 18).

⁵ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. สิทธิผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนสถาบัน [Online], Available URL: <https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/Pages/OVERVIEW/RELATEDPERSONS.aspx>, 2562 (เมษายน, 7).

⁶ “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 9).” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 149 (25 ธันวาคม 2521): 99-100.

ภายหลังเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ส่งผลให้เงื่อนไขของผู้ถือหุ้นดังกล่าวข้างต้นถูกยกเลิกไป และบริษัทมหาชนจำกัดไม่มีการกำหนดจำนวนทุนจดทะเบียนขั้นต่ำไว้ เพียงแต่ผู้ถือหุ้นต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 15 คน เท่านั้น⁷ และกำหนดให้หุ้นของบริษัทแต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่ากัน⁸ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บรรดาผู้ถือหุ้นทั้งหมดจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่มีการแบ่งแยก หรือเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับ โดยสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถือหุ้นที่สำคัญอย่างหนึ่งคือสิทธิเท่าเทียมกันในการเข้าร่วมประชุม สิทธิการออกเสียงลงคะแนนมติตามประเภทของผู้ถือหุ้น ขั้นตอนวิธีการในการออกเสียงลงคะแนน รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นเพื่อพิจารณาวาระที่เสนอต่อที่ประชุม เพื่อแสดงความต้องการของตนต่อบริษัท

โดยที่ผ่านมาการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นนั้น คณะกรรมการจะต้องจัดทำเป็นหนังสือนัดประชุม โดยระบุสถานที่ วัน เวลา ระเบียบวาระการประชุม และเรื่องที่จะเสนอต่อที่ประชุมพร้อมด้วยรายละเอียด ซึ่งสถานที่ประชุมจะต้องอยู่ในท้องที่อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัทหรือจังหวัดใกล้เคียง หรือที่กำหนดไว้ตามข้อบังคับ หากในกรณีที่ผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิเข้าประชุม และออกเสียงลงคะแนนไม่สามารถเดินทางเข้าร่วมการประชุมในวาระใดได้นั้น ผู้ถือหุ้นคนดังกล่าวสามารถมอบฉันทะให้บุคคลอื่นเข้าประชุม และออกเสียงลงคะแนนแทนสิทธิของตนได้ โดยทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อผู้มอบฉันทะ⁹ และในการประชุมผู้ถือหุ้นต้องมีผู้ถือหุ้นและผู้รับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นมาประชุมไม่น้อยกว่า 25 คนหรือน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด และต้องมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม¹⁰ แต่เนื่องจากในปัจจุบันมีการพัฒนาของเทคโนโลยี รวมทั้งเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งก่อนหน้านี้ได้มีการวางหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เรื่อง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ในประกาศดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยหนึ่งในสามขององค์ประชุมยังคงต้องอยู่ในสถานที่เดียวกันซึ่งไม่สอดคล้องกับการเว้นระยะห่างทางสังคม อีกทั้งยังระบุให้ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดต้องอยู่ในราชอาณาจักรทำให้ในหลาย ๆ บริษัทต้องเลื่อนประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นออกไปโดยไม่มีกำหนด ซึ่งขัดกับในทางปฏิบัติที่ต้องเร่งจัดการปัญหาดังกล่าว ซึ่งต่อมาจึงได้มีการประกาศพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เพื่อแก้ไขในปัญหาดังกล่าว ทำ

⁷ “พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 43 (8 เมษายน 2535): 4.

⁸ “พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนที่ 51 ก (3 กรกฎาคม 2544): 2.

⁹ “พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนที่ 51 ก (3 กรกฎาคม 2544): 3.

¹⁰ “พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 43 (8 เมษายน 2535): 22.

ให้ในปัจจุบันการประชุมผู้ถือหุ้นสามารถประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยสามารถกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผู้ถือหุ้นที่เข้าร่วมการประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งแบบลงคะแนนโดยเปิดเผยและแบบลงคะแนนลับ โดยให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนด โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ได้แก่ การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก่อนการประชุม โดยอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม ซึ่งอาจเป็นการให้ยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน และรหัสผ่าน หรือการใช้รหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว หรืออาจให้ผู้เข้าร่วมประชุมอื่นรับรองการแสดงตัวตนก่อนหรือระหว่างการประชุม ซึ่งวิธีที่ใช้ให้คำนึงถึง จำนวนของผู้เข้าร่วมประชุม ประเภทของระเบียบวาระ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุมตามที่กำหนดในกฎหมาย เป็นต้น และให้ถือว่าเป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด¹¹ เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และกำหนดให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะต้องมีการจัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพของผู้ร่วมประชุมทุกคน ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ แต่การจัดการประชุมผู้มีหน้าที่จัดการประชุมอาจใช้ระบบควบคุมการประชุม หรือระบบการลงคะแนนของตนเองหรือของผู้ให้บริการก็ได้ ซึ่งรูปแบบการตรวจประเมินและการรับรองระบบควบคุมการประชุมของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) จะมี 2 รูปแบบ คือ การรับรองความสอดคล้องของระบบ โดย สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และการประเมินตนเองผ่านเช็คลิสต์ที่ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดซึ่งการประเมินในรูปแบบนี้จะไม่ได้รับหนังสือให้การรับรองจาก สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้เข้าไปทดสอบหรือตรวจสอบระบบว่าเป็นตามที่แท้จริงหรือไม่ ซึ่งจากการที่ไม่ได้มีแพลตฟอร์มกลางที่แน่นอนสำหรับการจัดการประชุมหรือจัดเก็บข้อมูลการลงคะแนนแบบออนไลน์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดเหตุขัดข้องหรือข้อมูลส่วนบุคคลรั่วไหลได้หรืออาจส่งผลกระทบต่อบริษัท อีกทั้งในการเข้าชื่อเพื่อขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นในการประชุมวิสามัญไม่ได้มีบทกฎหมายที่กำหนดให้สามารถทำเป็นหนังสือหรือเอกสาร โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้แตกต่างกับการเข้าชื่อของประชาชนตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2565 ที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อให้มีสิทธิเชิญชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ร่วมเข้าชื่อให้ครบจำนวนโดยจะกระทำเป็นหนังสือหรือเชิญ

¹¹ “พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 30 ก (19 เมษายน 2563): 20-23.

ชวนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ต้องแนบร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นไปพร้อมกันด้วย¹² จึงทำให้การเข้าชื่อเพื่อขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดนั้นสามารถกระทำได้ลำบาก เนื่องจากจะต้องเป็นการกระทำต่อหน้า เพื่อรวบรวมรายชื่อในการทำหนังสือขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมวิสามัญรวมทั้งการที่ผู้ถือหุ้นจะจัดส่งหนังสือหรือเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเรียกประชุมเองในกรณีที่คณะกรรมการไม่จัดให้มีการประชุมภายในกำหนดระยะเวลาที่ผู้ถือหุ้นขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นมาประชุมวิสามัญจะกระทำได้อีกเมื่อบุคคลดังกล่าวได้แจ้งความประสงค์หรือยินยอมให้ส่งหนังสือหรือเอกสารโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้แก่บริษัทหรือคณะกรรมการ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าหากมิได้มีการแจ้งความประสงค์หรือยินยอมไว้ก็ยังมีสามารถกระทำได้อีกว่าเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ถือหุ้น

ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาในปัญหาของผู้ถือหุ้นในการเข้าชื่อเพื่อเรียกประชุมผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชนจำกัด เช่นปัญหาในการเข้าชื่อเพื่อเรียกประชุมผู้ถือหุ้นไม่ได้มีการระบุให้สามารถทำได้โดยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ หรือในการที่ผู้ถือหุ้นจำเป็นต้องเรียกประชุมเองในกรณีที่คณะกรรมการไม่จัดให้มีการประชุมตามที่เข้าชื่อเสนอหากต้องการจัดส่งหนังสือหรือเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องมีการแจ้งความประสงค์หรือยินยอมให้ส่งหนังสือหรือเอกสารโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แก่บริษัทหรือคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 7/1 ซึ่งไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 รวมถึงในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้มีการกำหนดให้ทำในแพลตฟอร์มกลาง ซึ่งหากแพลตฟอร์มที่ใช้ไม่มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลที่เพียงพออาจก่อให้เกิดการรั่วไหลจนนำไปสู่การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น จึงสนใจในการจะศึกษาในปัญหาดังกล่าว เพื่อหามาตรการที่เหมาะสมมาปรับใช้ให้เข้ากับยุคสมัยและเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าในปัจจุบัน

บทสรุป เนื่องจากกฎหมายไทยการดำเนินการบริษัทมหาชนจำกัดให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่ได้รับเลือกมาจากการเลือกตั้งของผู้ถือหุ้น ซึ่งผู้ถือหุ้นถึงแม้จะมีสถานะเป็นเจ้าของบริษัท แต่ก็สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการได้เพียงการกระทำผ่านการประชุมผู้ถือหุ้นเท่านั้น ดังนั้นการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตนตามสิทธิพื้นฐานที่พึงได้รับอย่างเต็มที่ในการเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท โดยสิทธิพื้นฐานที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับ ได้แก่ สิทธิได้รับส่วนแบ่งกำไรในรูปของเงินปันผล สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับฐานะ และผลประกอบการของบริษัทอย่างเท่าเทียม สิทธิเข้าร่วมการประชุมผู้ถือหุ้น สิทธิในการเข้าร่วมประชุมและการออกเสียงลงคะแนน เป็นต้น โดยในการประชุม สิทธิที่ผู้ถือหุ้นสามารถลงคะแนนเสียงหรือออกความคิดเห็น หรือควรจะทำอะไรได้แก่ สิทธิในการเสนอชื่อบุคคลเพื่อเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการ สิทธิเข้าร่วมประชุมและลงคะแนนเสียงในแต่ละ

¹² พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2565.” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 13 ก (24 กุมภาพันธ์ 2565): 13-14.

วาระที่มีการเรียกประชุม สิทธิในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี สิทธิในการแต่งตั้งกรรมการเป็นรายคนและยังสามารถถอดถอนการแต่งตั้งคณะกรรมการได้อีกด้วย จะเห็นได้ว่าจากสิทธิที่กล่าวมานั้นจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย หากขาดการประชุมผู้ถือหุ้นที่เป็นหลักสำคัญในการที่จะกระทำการดังกล่าวได้ แต่เนื่องจากจากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อทุกภาคส่วนทั่วโลก ทำให้กิจการหรือหลาย ๆ อาชีพต้องหยุดชะงักไป เพราะเหตุของโรคระบาดที่รุนแรงอย่างต่อเนื่อง และจึงเกิดเป็นแนวคิดการเว้นระยะห่างทางสังคม เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค จึงทำให้กิจการหรือบริษัท มีการปรับแนวทางในการทำงานโดยเปลี่ยนเป็นการทำงานรูปแบบ Work From Home เพื่อให้ธุรกิจสามารถเดินหน้าต่อไปได้ ซึ่งหนึ่งในกิจการที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคนี้ นั่นก็คือบริษัทมหาชนนั่นเอง เนื่องจากการจัดให้มีการประชุมตามบทบัญญัติของกฎหมายพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ได้มีการกำหนดให้จะต้องเป็นการจัดให้มีการประชุมโดยทำเป็นหนังสือและกำหนดสถานที่ที่ใช้สำหรับนัดประชุม ซึ่งสถานที่ที่จะใช้เป็นที่ประชุมต้องอยู่ในท้องที่อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัทหรือจังหวัดใกล้เคียง และการที่จะครบองค์ประชุมในการเรียกประชุมในแต่ละวาระจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นและผู้รับมอบฉันทะมาประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนหรือไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด และต้องมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด จึงจะสามารถจัดการประชุมได้ตามบทกฎหมาย ซึ่งเมื่อประสบปัญหาโรคระบาดจึงทำให้หลายบริษัทไม่สามารถจัดทำการประชุมทั้งการประชุมสามัญประจำปี และการประชุมวิสามัญ โดยบางบริษัทต้องมีการกำหนดเลื่อนการประชุมไปอย่างไม่มีกำหนด ทำให้สังคมจึงได้นำเทคโนโลยีในปัจจุบันมาใช้ในการประยุกต์ใช้ให้เท่าทันต่อเหตุการณ์จึงมีแนวคิดในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ขึ้น ซึ่งเป็นแนวคิดที่หลาย ๆ ประเทศนำมาปรับใช้กับเหตุการณ์สังคมในปัจจุบัน เพื่อไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิที่ผู้ถือหุ้นพึงได้รับในการดำเนินกิจการบริษัทมหาชน

ต่อมาประเทศไทยก็ได้มีการประกาศพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรับรองให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และยังสามารถนำเป็นหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนยังเป็นฉบับเก่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 รัฐจึงได้มีการแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับพระราชกำหนดและประกาศดังกล่าว โดยประกาศเป็นพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2565 เพื่อให้สอดคล้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ก็ยังคงมีช่องโหว่ของกฎหมายที่ทำให้ยังจำกัดสิทธิของผู้ถือหุ้นในบางประการ เช่น ได้แก่ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ถึงแม้จะมีองค์กรที่คอยตรวจสอบมาตรฐานของแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่

ใช้สำหรับการประชุมก็ตาม แต่ก็ยังมีช่องโหว่ที่กฎหมายอนุญาตให้สิทธิผู้มีหน้าที่จัดการประชุมสามารถใช้บริการควบคุมการประชุม และหรือระบบการลงคะแนนของตนหรือของผู้ให้บริการก็ได้ โดยไม่ได้มีการกำหนดแพลตฟอร์มที่แน่นอน อีกทั้งในปัจจุบันรูปแบบการตรวจประเมินและการรับรองระบบควบคุมการประชุมของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีทั้งในรูปแบบที่ ETDA ทำการตรวจสอบด้วยตรง และการประเมินตนเองผ่านแบบฟอร์มและเงื่อนไขที่ ETDA กำหนด ซึ่งในกระบวนการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีการแสดงตัวตน รวมทั้งมีการออกเสียงลงคะแนน และเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับบริษัทนั้น ๆ ซึ่งหากข้อมูลรั่วไหล ก็จะส่งผลกระทบต่อผู้ถือหุ้น กรรมการ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดอีกด้วย จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขโดยอาจมีแนวคิดในการใช้แพลตฟอร์มกลางหรือกำหนดแพลตฟอร์มที่แน่นอน สำหรับใช้ในการประชุมที่ผ่านการตรวจสอบโดยตรงจาก ETDA เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น หรือในการเข้าชื่อเสนอของผู้ถือหุ้นขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นนั้น ยังมิได้มีการเพิ่มเติมในส่วนของการเข้าชื่อที่สามารถกระทำได้ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังคงเป็นการกระทำในรูปแบบเดิมที่ต้องเป็นการกระทำต่อหน้า ทำให้เป็นการยากต่อโลกในปัจจุบันที่ผู้คนสามารถกระทำการต่าง ๆ ได้ผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางเพื่อไปติดต่อกัน และสะดวกรวดเร็วมากขึ้น รวมทั้งการที่ผู้ถือหุ้นได้มีการทำหนังสือขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้น และคณะกรรมการไม่จัดการดำเนินการให้ตามกำหนดระยะเวลา ซึ่งเมื่อผู้ถือหุ้นสามารถเรียกประชุมเองได้ตามที่กฎหมายมอบสิทธิให้แก่สิทธิดังกล่าวยังถูกจำกัดไว้ในซึ่งลักษณะของการส่งหนังสือเชิญชวนที่ไม่สามารถกระทำได้ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ต้องมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขจึงจะสามารถกระทำได้ ทำให้ถือว่าการจำกัดสิทธิของผู้ถือหุ้นเกินสมควรหรือไม่ ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขบทกฎหมายให้รองรับสิทธิของผู้ถือหุ้นมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผู้ถือหุ้นบริษัทมหาชน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะ สำหรับเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเห็นสมควรให้มีการแก้ไขบทกฎหมายเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน ที่มีการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น ได้แก่

2.1 ปัญหาในการเข้าชื่อเสนอของผู้ถือหุ้นขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นจากปัญหาดังกล่าวนั้น เนื่องจากกฎหมายยังมิได้มีการเพิ่มเติมในส่วนของการเข้าชื่อที่สามารถกระทำได้ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจำนวนของผู้ถือหุ้นที่กฎหมายอนุญาตให้ทำการเข้าชื่อกันได้จะต้องเป็นผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด ซึ่งจากบทกฎหมายใหม่ที่มีการรองรับการส่งหนังสือเอกสารเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่สำหรับการเข้าชื่อเสนอขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นนั้นยังมิได้มีการแก้ไขหรือมีกฎหมายรองรับสำหรับการที่จะ

ทำการเข้าชื่อเสนอในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแตกต่างกับพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2565 ที่มีการกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถใช้สิทธิเชิญชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ร่วมเข้าชื่อ โดยจะกระทำเป็น “หนังสือหรือเชิญชวนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้” และในกรณีผู้เข้าร่วมชื่อก็สามารถแสดงหลักฐานชื่อ ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชนและข้อความที่แสดงให้เห็นว่าตนสมัครใจเข้าร่วมในการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น พร้อมทั้งลงลายมือชื่อ ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิธีการของรัฐมีการเอื้ออำนวยต่อประชาชนให้สามารถใช้สิทธิของตนได้เต็มที่ จึงทำให้ผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชนยังถือว่าถูกจำกัดสิทธิในส่วนนี้

จึงควรมีการแก้ไขบทกฎหมายจากเดิม ในมาตรา 100 ของ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ที่กำหนดว่า “ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด จะเข้าชื่อกันทำหนังสือขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นเป็นการประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ ..” เปลี่ยนเป็น “ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด จะเข้าชื่อกันทำหนังสือหรือโดยวิธีอื่นใดเพื่อขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นเป็นการประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ ..” เพื่อให้บทกฎหมายมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนครอบคลุม สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้น และให้สิทธิอย่างเต็มที่สำหรับการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นตามสิทธิที่ตนพึงมีเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2565 ที่มีการเพิ่มสิทธิสำหรับกระทำการในการจัดส่งหนังสือหรือเอกสารในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.2 ปัญหาแพลตฟอร์มสำหรับควบคุมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เห็นควรให้ประเทศไทยมีการระบุแพลตฟอร์มที่สามารถใช้ได้สำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจมีแพลตฟอร์มกลางสำหรับการประชุม หรืออาจกำหนดให้หากต้องมีการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องเป็นการกระทำผ่านแพลตฟอร์มที่ได้รับการรับรองและควบคุมโดยตรงจาก ETDA เท่านั้น หรืออาจใช้แนวทางของวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนการพิจารณาคดีออนไลน์ที่มีการกำหนดแพลตฟอร์มในกรณีหากมีการพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือสามารถนำแนวทางของประเทศเวียดนามที่มีการพัฒนาแพลตฟอร์มของประเทศเพื่อให้หน่วยงานไม่ว่าจะเป็นของรัฐ เอกชนหรือประชาชนสามารถใช้ได้ อีกทั้งยังมีการควบคุมระบบอย่างสม่ำเสมอ และมีระบบป้องกันที่แน่นหนาอีกด้วย เพื่อให้สามารถควบคุมและตรวจสอบระบบได้โดยง่าย และดูน่าเชื่อถือ รวมทั้งคลายความกังวล และยังสามารถเชื่อมั่นได้ว่าสามารถป้องกันการเกิดข้อมูลรั่วไหลขณะที่ทำการประชุมทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

2.3 ปัญหาในกรณีหากผู้ถือหุ้นได้มีการทำหนังสือขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมผู้ถือหุ้น เมื่อคณะกรรมการไม่จัดการดำเนินการให้ตามกำหนดระยะเวลาถึงแม้ว่าจะมีการมอบสิทธิให้ผู้ถือหุ้นสามารถ

กระทำการเรียกประชุมได้เอง แต่ในกรณีนี้กลับมีการระบุไว้ว่าผู้ถือหุ้นที่เข้าเสนอชื่อกันนั้นสามารถเรียกประชุมเองก็ได้ แต่การประชุมนั้นหากต้องการจัดส่งหนังสือนัดประชุมไปยังผู้ถือหุ้นคนอื่น จะสามารถทำผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่จะกระทำได้ ก็ต่อเมื่อกรณีที่ผู้ถือหุ้นนั้นได้แจ้งความประสงค์หรือให้ความยินยอมไว้แก่บริษัทหรือคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 7/1 แล้ว ดังจะเห็นได้ว่าหากผู้ถือหุ้นคนอื่นไม่ได้มีการแจ้งความประสงค์หรือให้ความยินยอมในการรับเอกสารหรือหนังสือผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์กับบริษัทหรือคณะกรรมการไว้ก่อนตามมาตรา 7/1 ผู้ถือหุ้นที่ต้องการจัดส่งหนังสือนัดประชุมก็สามารถกระทำการผ่านทางวิธีอิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 ในบทกฎหมายนี้ได้มีการกำหนดให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายสามารถเลือกวิธีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วยตนเอง หรือจะเป็นการรวมตัวของบุคคลเพื่อร้องขอให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดทำให้ก็ได้ แต่ในการทำหนังสือเชิญชวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถกระทำเป็นหนังสือหรือเชิญชวนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ อีกทั้งยังมิได้มีการระบุว่าจะต้องกระทำผ่านช่องทางใดในสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่ประสงค์เข้าร่วมเสนอร่างกฎหมาย ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขบทกฎหมายให้เป็นธรรมมากขึ้น โดยกำหนดให้ผู้ถือหุ้นทุกคน หรือผู้มีส่วนได้เสีย โดยปกติสามารถรับหนังสือหรือเอกสารของบริษัทในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน และสามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

กลุ่มงานสารสนเทศ สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562.

เผ่าพันธุ์ ขอบน้ำตาล และคนอื่น ๆ. คู่มือการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนการพิจารณาคดีออนไลน์. กรุงเทพมหานคร: คณะทำงานนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนการพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในศาลชั้นต้น, 2564.

รติชัย รถทอง. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2563.

ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม. โดย เจมส์ แอล. เกรย์ตัน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริกัณฑ์ออฟเซ็ท, 2551.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร: บรรษัทภิบาลแห่งชาติ, 2547.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และองค์กรอื่น ๆ. แนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2564.

EDTA. มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563.

บทความ

กัณท์กั ดัณท์กั. “บุคคลสองสัญชาติในมุมมองของกฎหมายไทย.” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 13, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 68.

วิทยานิพนธ์

จุฑารัตน์ พรหมทิ และตรีเพชร จิตรมหิมา. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว: ศึกษากรณีการกำหนดทุนขั้นต่ำที่ใช้ในการประกอบธุรกิจและข้อห้ามในการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวตาม

บัญญัติสามท่ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน, 2561.

ธัญรดี พุกกลิ่น. “การใช้หลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนของศาลปกครอง เพื่อเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ศึกษากรณีการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2565.

ธนจิรา พวงผกา. “ปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของเทศบาลตำบลบางเคื่อ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี.” การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง), สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.

ประทีป เรืองมัลย์. “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำชลประทานของ โครงการชลประทานเขื่อนแม่กวงอุดมธาราในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน.” การค้นคว้าอิสระปริญญาโท, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

ปรีชา ธีรกิจพงศ์. “หลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน หลักประชาธิปไตย สามเสาหลักสู่ธรรมาภิบาล การบริหารงานภาครัฐกิจ.” ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์, มหาวิทยาลัยจันทรเกษม, 2555.

ชลลดา ปิ่นเพชร. “มาตรการทางกฎหมายเพื่อนำเกษตรกรพันธะสัญญามาใช้ส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, 2556.

สุภัทร แสงประดับ. “ปัญหากฎหมายในการพิจารณาคดีคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2551.

เอกสารอื่น ๆ

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักความเสมอภาค [Online]. Available URL: [http:// www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=657](http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=657), 2548 (มกราคม, 3).

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. ปัจเจกชนนิยม [Online], Available URL: https://www.maticchon.co.th/columnists/news_1721548, 2562 (ตุลาคม, 22).

จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่. บทบาทต่อผู้มีส่วนได้เสีย [Online]. Available URL:

https://grammyth.listedcompany.com/right_stakeholders.html, 2563 (พฤศจิกายน,1).

ณัฐธิดา บุญนาค. การเลือกปฏิบัติ [Online]. Available URL: <https://www.sdgmovement.com/2021/07/15/sdg-vocab-33-discrimination/>, 2565 (มกราคม, 3).

ทนายไกล่ตัว. สัญญาสำเร็จรูปคืออะไร? [Online], Available URL: <https://closeslawyer.co.th/what-is-a-finished-contract/>, 2566 (เมษายน, 28).

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การประชุมผู้ถือหุ้น [Online]. Available

URL:<https://media.set.or.th/set/Documents/2022/Jul/การประชุมผู้ถือหุ้น>, 2563 (พฤศจิกายน).

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. หุ้นสามัญ [Online]. Available

URL:<https://www.setinvestnow.com/th/glossary/common-stock>, 2564 (เมษายน, 5).